

asia tuli sanotuksi ja kiinnostavasti sanotuksi. Muistan kokouksen, jossa Saarimaa esitti kokemuksiinsa sellaisesta uudesta toimesta kuin kustantajan kielentarkastajan toimesta. Lähtökohtana oli jokin WSOY:n teos. Päätettiin lähettää jokaiselle kustantajalle kirjelmä kielentarkastajan toimen perustamisen tärkeydestä. Tätä tietä jouduttiin ennen pitkää myös Kielitoimiston perustamiseen, jossa jälleen WSOY:llä oli osuutensa. Siellä oli Martti Haavio ja E. A. Saarimaa, johdossa asian ymmärtävä Jalmari Jäntti.

Kuluneet 50 vuotta ovat todella olleet suomen kielen keruun ja tutkimuksen kannalta onnellisia valtausten, kehityksen ja vakiintumisen vuosikymmeniä. On toteutunut se, mitä opettajani Kustavi Grotenfelt toivoi lopettaessaan 1883 »Katsauksen Kotikielen Seuran vaiheisiin», että hento äidinkielenme piiankin varttuisi aikamiehiksi, jollaista Paavo Korhonen ennusteli runossaan, siis miehiksi, joka voi

Päästä päähän pitkän pöydän
Isommille istuimille,
Rinnalle rikasten kielten
Valtakielten kumppaliksi.

Kun olen keveästi tuonut tervehdysten perille, niin lähetän sen edelleen. Tästä joukosta varmaan joku, toivottavasti useita, on Kotikielen Seuran 150-vuotisjuhlassa. Tervehdykseen kuuluu lähinnä toivomus suomen kielen huollosta niin, että se säilyy edelleen turmeltumattomana ja kauniina kukkaseña vedotakseni M. A. Castrénin sanoihin: »Det finska språket är en blomma, den ingen mask tungit.»

Hyvää jatkoa!

Kustaa Vilkuna

Tervehdykset

Kansleri *Mikko Juva*:

»Väline on sanoma.» Tämä viestinnän amerikkalaisen profetaan Marshall Mc Luhanin teesi ei ollut tuntematon sille professorille ja niille opiskelijoille, jotka sata vuotta sitten kokoontuivat perustamaan Kotikielen Seuraa. Suomen kieli oli näille miehille ja koko heidän sukupolvelleen enemmän kuin tutkimuksen kohde ja tieteen objekti, se oli myös kansallisen kulttuurin ydin ja kansakunnan politiikan taistelulippu. Suomen kieli ei ollut vain ajattelun ja henkisen vuorovaikutuksen tekninen apuväline, se oli itsessään elimellinen osa juuri samaa ajattelua ja henkistä luomistyötä. Kansakunnan nouseminen ja sen kaikinpuolinen vaurastuminen edellytti sen oman kielen tutkimista, kehittämistä ja viljelemistä.

Kotikielen Seura perustettiin nimenomaan tieteelliseksi seuraksi, ja juuri tieteellisenä seurana se on kyntänyt syvän vakonsa suomalaisen kulttuurin viljelysmaahan. Vuosikymmenien vaihtuessa seuran tehtävät ovat muuntuneet. Aina on jotakin tullut lisää ja samalla jotakin entistä jäänyt varjoon. Juuri tällaisena seura kuitenkin on esimerkillisellä tavalla osoittanut todeksi, miten sanan aidoimmassa mielessä tieteellinen toiminta samanaikaisesti myös on yhteiskuntaan vaikuttava, yhteiskuntaa palveleva ja yhteiskuntaa muuttava tekijä. Tänä päivänä, jolloin nopeasti kootut tutkijaryhmät keräävät ajankohtaisiksi arvioiduille tutkimusprojekteilleen laajimman julkisuuden ja suurimmat käyttövarat, on täysi syy tähdentää sitä vuosikymmeniä jatkunutta syväkyntöä, jota Kotikielen Seuran kaltainen tieteellinen yhteisö on tehnyt ja tekee Suomen yhteiskunnan palvelemiseksi.

Muodot ja tehtävät ovat vaihdelleet, mutta vastuu on jatkunut. Alkuaikoinaan Kotikielen Seura oli nimenomaan kansallisen ja poliittisen herätyksen väli-

ne. Ensimmäisen puolivuosisataiskauden aikana seuran fennistit kilpailivat lakimiesten, historiantutkijain ja miksei myös teologien kanssa siitä, mikä ryhmä kasvattaisi etevimmät valtiolliset johtajat suuriruhtinaskunnasta tasavallaksi kehittyvälle isänmaalle. Samalla seura toisaalta toimi voimakkaasti suomalaisen kulttuurin ja suomen kielen huollon alueilla ja toisaalta keskittyi alan kansainvälisten yhteyksien rakentamiseen. Pitkän aikaa äidinkielen kehitys ja hoito oli yksinomaisesti seuran vastuulla. Tästä kaikki suomen kielen käyttäjät sekä tieteen ja muun kulttuurin että julkisen elämän ja elinkeinojen piirissä ovat seuralle pysyvästi kiitollisia. Kun valtiovalta sitten otti kantaakseen kielenhuollon taloudellisen vastuun, seuralle jäi edelleen työn sisällöstä huolehtiminen ja kielen valvojen kasvattaminen. Varsinaisen tieteellisen tutkimuksen edistäminen säilyi koko ajan keskeisenä tavoitteena.

Nyt, valtiovallan otettua hoitaakseen päävastuun myös maan tieteellisen tutkimuksen järjestelystä ja rahoituksesta, ei Kotikielen Seuran enempää kuin muidenkaan tieteellisten seurojen merkitys toki ole tullut sen vähäisemmäksi. Juuri tässä vaiheessa tarvitaan lisääntyneiden voimavarojen tarkoituksenmukaisen käytön ohjaamiseksi ja hukkainvestointien välttämiseksi kriittistä, tieteen omista lähtökohdista nousevaa, poliittisesti sitoutumatonta mutta samalla ennakkoluulotonta ja suvaitsevaista, osallistuvaa asiantuntemusta, joka parhaiten kypsyy juuri vapaamuotoisten tieteellisten seurojen piirissä. Pysyttelemällä tieteen lujalla pohjalla ja nojautumalla satavuotisen toimintansa parhaisiin perinteisiin Kotikielen Seura edelleenkin tehokkaimmin palvelee suomalaista tutkimusta ja myös Suomen yhteiskuntaa.

Maamme tieteelliset seurat tervehtivät kauttani lämpimästi juhlivaa satavuotista Kotikielen Seuraa, esittävät sille kiitoksen meille kaikille välttämättömän äidinkielen vaalimisesta, viljelystä ja

kehittämisestä sekä toivottavat menestystä edessä oleviksi vuosiksi.

Liitän tervehdykseni myös Helsingin yliopiston lämpimän kiitoksen satavuotiaalle Kotikielen Seuralle. Tutkijain ja opiskelijain kohtaaminen ja vuorovaikutus, joka on kaiken menestyksellisen akateemisen kasvatuksen perusta, on suomen kieltä edustavien ja sivuavien opinalojen piirissä suuresti monipuolistunut ja rikastunut siitä vapaaehtoisesta työstä, mitä seuran piirissä on tehty. Ilman Kotikielen Seuraa Helsingin yliopiston anti kansallisen kulttuurin viljelijänä olisi varmasti ollut ohuempi.